

Nové Bratrské Listy

ROČNÍK XIV (2012)

4

Povstaň, rozjasni se, protože ti vzešlo světlo, vzešla nad tebou Hospodinova sláva.

(Iz 60,1)

kázání

Váš Bůh přichází 87
(*E. Šormová*)

biblické a teologické studie

Narození Ježíše Krista 89
(*J. Mrázek*)

dějiny

Zajímavost z Přerova 93
(*J. Polma*)

Moravané v USA a angličtina 95
(*D. Crews, přel. M.U.*)

Eseje o zpěvu české reformace 96
(*E. Baťová*)

Modlitba u Lukáše Pražského 98
(*J. Kučera*)

unitas fratrum 102
Zasedání UB 2012
(*J. Halama*)

náš seniorát 104
Co nového v Potštejně (*N. Běťáková*)

Rovensko - Starý zákon a loutky (*mj*)

Tanvald (*eš*)

Partnerský den v Ochranově 108
(*E. Šormová*)

z církvi doma i ve světě

Světový den modliteb 2013
(*přel. M.U.*)

ráj srdce

Vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou poslední číslo čtrnáctého ročníku Nových bratrských listů.

Když se po tomto roce poohlédneme, není toho málo, co se událo v našem seniorátu. Začal pracovat nový seniorátní výbor. Konečně jsme uzavřeli jednání s Libereckou stranou ohledně odkoupení budov, které našim sborům patřily. Náš seniorát se stal misijní provincií. Potštejn i Železný Brod dostaly dotaci na opravu kostela. Práce v našem seniorátu se rozvíjí a daří. A je toho ještě mnoho, co bychom mohli pochválit a vyzvednout.

Na druhou stranu nás zneklidňuje naše politická scéna, vztahy ve společnosti, lež, nespravedlivosti, nepoctivost, násilí. To vše na nás doléhá.

Před vánocemi jsme si připomněli rok od úmrtí presidenta Václava Havla. Jeho životní krédo: láska a spravedlnost zvítězí nad lží a nenávisť, je dosud víc než aktuální. Jeho trpělivá, pokorná služba těmto ideálům i víra v ně nechť je nám výzvou, abychom za tyto ideály i my bojovali.

Přeji Vám všem pokojné svátky, radost a požehnání. Boží vedení i v příštím roku, víru, která vyhánil všechny naše pochybnosti.

Eva Šormová

Nové Bratrské Listy

14. ročník (2012)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR
při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

tel: 224 941 870

e-mail: uf.praga@centrum.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

Děkujeme za podporu pro náš časopis.

Číslo účtu 13198319/0800

kázání

Váš Bůh přichází

Dopřejte síly ochablým rukám, pevnosti kolenům klesajícím. (Iz 35,3-10)

Prorok Izajáš povzbuzuje svůj lid. Asyrská vojenská nadvláda ohrožuje celé palestinské území. Je ohrožen sousední Édom. Země je zpustošená, zmitá se v chaosu války. Nic nenasvědčuje tomu, že by mohl být Boží lid ušetřen. Vše svědčí o tom, že spolu s jinými národy pro svoje provinění i Boží lid bude podroben zničující síle Asýrie.

Přesto a právě proto prorok volá zbytky Božího lidu k naději, která vidí dál. Naději, kterou prorok Izajáš zakotvil nikoli v tom, co jeho oči vidí kolem, ale v Boží milosti. Naději, kterou nezaložil na tom, jaké slyšel zprávy o postupu vojsk a hříšnosti svého lidu, ale na Božím slítování.

A věřte, že zprávy o špatnostech, hrůzách i útlaku lidí, zprávy o nespravedlnostech, podvodech, nelidskosti a brutalitě vládnoucí elity byly podobné, jako jsou dnes. Musel by být Izajáš hluchý a slepý, ale i my, abychom nevěděli, co se ve světě děje. Přesto Izajáš volá: Dopřejte síly ochablým rukám, pevnosti kolenům klesajícím. Izajáš staví beznadějnou situaci proti naději v Boha.

Když slyšíme zprávy, když čteme internet, když slyšíme od svých známých, co se ve světě i v politice děje, propadáme znepokojení. Když slyšíme o nezájmu státu v oblasti sociálních, neziskových a jiných služeb, naše mysl poklesne, poklesnou nám kolena a moc entuziazmu v nás nezbude.

I já se přiznám, že někdy propadám panice, když se setkávám s nelidskostí některých státních a nadnárodních neosobních mašinerií. Ptám se, co bude dál.

A ještě horší je, když se podívám na svůj život. Musím vyznat, že k chaosu a suchopáru světa přispívám svým sobectvím i neláskou.

Přispíváme k bídě světa svým smýšlením, a to nejhorší je, myslím, že nevěříme, že by byla nějaká síla, která by mohla zastavit stav věcí veřejných, stav odcizenosti světa. Tak to dopadá, když se necháme uhranout tím zlým a vůbec nepočítáme s tím dobrým. Výsledek je zřejmý: ochablé ruce, které zapoměly oslavovat Boha. Ruce, které ochably k službě. Ruce, které se přestaly vztahovat k Bohu a ke svému bližnímu. Klesající kolena, která jsou ochotna kleknout, před násilím, asertivitou, manipulací, nevšímavostí i lhostejností.

Prorok Izajáš však volá všechny, kteří někdy něco zaslechli a ví o moci Boží. Dopřejte síly ochablým rukám, pevnosti kolenům klesajícím. Změna pustiny i suchopáru nastane tehdy, když dopřejeme a posílíme své ruce i klesající kolena. Uvěřte v to, co není ještě vidět, ale je přichystané. A je skutečností navzdory všem prognózám světa.

Ještě k něčemu nás vyzývá prorok. Máme si nachystat srdce, abychom správně viděli Boží skutečnost. Máme svá plachá srdce vyzvat ke správnému rozhodnutí a nebát se.

Izajáš nás vyzývá: Buďte rozhodní, nebojte se. Bůh nechce srdce nerozhodná, která poskakují hned tam a zase jinam. Srdce, která pro Pána Boha vzplanou a při první překážce ochabnou. Srdce, která se vztekají, když od života nedostanou to, co by si lidé představovali. Bůh od nás chce srdce rozhodná, která se vši silou, myslí i vůlí upnou na to jediné, co je v životě potřebné a nezbytné.

Ještě k jednomu podstatnému nás vyzývá prorok Izajáš. Nebojte se! Nemějte strach! Svět neskončí v katastrofě. Svět neskončí ve spárech toho zlého. Svět neskončí chaosem a zmatkem. Svět neskončí zajetím a otroctvím. Nebojte se, že nad vašimi životy má někdo jiný moc než samotná moc Boží. Nebojte se, že poslední, co v životě uvidíte, je tento suchopár světa. Pán Bůh si nenechá vzít z rukou svou moc. Váš Bůh přichází s pomstou, Bůh, který odplácí, vás přijde spasit.

Bůh přichází. Ano, Bůh není statickým, netečným Bohem, kterému je jedno, co se mezi námi lidmi na zemi děje. Bůh přichází, aby se přesvědčil, kam až sahá lidská emancipace od Boha a kam až může zajít člověk, který se zřekl lásky a odpuštění.

Bůh přichází a přišel, aby jednou provždy odsoudil a pomstil to, co neslouží k životu. Nemusíme se bát, že všechny hříchy, nepravosti, podvody, machinace, nelidské krutosti, bezpráví a nespravedlnosti nedojdou zasloužené odplaty. To, co si dnešní člověk myslí, že snad to, co uniklo lidským očím, unikne i Božím očím, není možné. Protože Pán Bůh je ten, který přichází, aby se přesvědčil a aby viděl.

Avšak pomsta a odplata Boží se najednou mění. Již nejde o pomstu, ale o zasloužený trest, který má dostat ten, který nedbá na Boží panování ve světě.

Trest je však pozastaven, místo toho Bůh sestupuje, aby nás spasil. Mýlí se ten, kdo si myslí, že nespravedlnost, bezpráví, lži, manipulace a zastrašování mají navrch.

Právě proto, aby všechno zlé nad námi nemělo vrchu, abychom mu nebyli vydáni v pln, přišel nás Bůh spasit. Naše záchrana netkví jenom v tom, že po skončení našeho života pro milost Pána Ježíše budeme vyrváni smrti a zmaru. Naše spása, záchrana se přibližuje a je již zde, kdykoli k nám Pán Ježíš v Duchu Svatém přichází jako Pán.

Potom se naše mnohdy nelehké životní cesty promění. Obraz světa se promění před našima očima a my smíme zahlédnout již dnes naše spasení. Naše oči, doposud slepé, spolu s Izajášem ve víře spatří to, co je pro nás přichystané.

Slepí budou vidět, hluchí uslyší, chromí poskočí jako jelen. V prvním čtení jsme o tom slyšeli. Za dnů Ježíšových se tato vize splnila. Všichni ti nemocní, kteří byli vytlačováni z chrámu, z lidských společenství, byli přijati a uzdraveni. A právě jen ve světle Ježíšových činů a slov je možné pochopit i smysl zaslíbení o hojnosti vody. Vody, která dává nový život uprostřed pouště a suchopáru. A právě jen ve světle Ježíšova ukřižování a zmrtvýchvstání můžeme pochopit tajemství toho, že na nivách šakalů bude odpočívát, překladatelé dodávají dobytek. Dívat se přes Ježíšův kříž nám dává zahlédnout ve chvílích opuštěnosti, pochyb a malověrnosti pokoj, který nám dává odpočinout, navzdory tomu, že opravdu někdy žijeme na nivách šakalů.

Vize Izajáše se mění v cestu. Cestu, po které se může ubírat i pošetilec, neboť na ní nezboudí. Cesta následování je touto cestou svatou. Již na této cestě nejdeme sami.

Před námi touto cestou kráčel Boží lid a prošel ji i Ježíš. Také se nemusíme bát, že na cestu do Božího království se vloudí někdo nečistý. Někdo, kdo tam nepatří, někdo, kdo tam nemá co dělat. Kolik obav nám někdy tyto starosti dělají.

Na této cestě totiž půjdou vykoupení. Jsou to ti, kterým se stal Bůh goelem, obhájcem, ochráncem, zastáncem a tím, který nám dopomáhá k právu. Cesta svatá je tou cestou, po které můžeme kráčet díky našemu obhájci a zastánci Ježíši Kristu. Také po této cestě smíme kráčet, protože za nás Hospodin zaplatil. Tak jako obchodník ve starověkém světě prodával a kupoval otroky, tak za nás Hospodin zaplatil, abychom byli svobodní. Zaplatil, aby od nás ustoupily starosti a nářek, abychom zakusili veselí a radost, abychom se mohli navrátit zpět ke svému Otci v nebesích.

Hle, váš Bůh přichází. Přeji nám všem, aby i letošní advent Bůh přicházel do našich srdcí, do rodin i do sborů. Přeji nám všem, aby naše oslepené oči uviděly Boží slávu i naše spasení. Amen

E. Šormová

biblické a teologické studie

Narození Ježíše Krista

(Mt 1,18-25)

Narození Ježíše Krista se událo takto: Jeho matka Marie byla zasnoubena Josefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. Její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě; proto se rozhodl propustit ji potají. Ale když pojal ten úmysl, hle, anděl Páně se mu zjevil ve snu, řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů.“ To všechno se stalo, aby se naplnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: „Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel, to je přeloženo ‚Bůh s námi‘. Když se Josef probudil ze spánku, učinil, jak mu přikázal anděl Hospodinův, a přijal svou manželku k sobě. Ale nežili spolu, dokud neporodila syna; a dal mu jméno Ježíš.

18-19

Narození Ježíše Krista se událo takto: Jeho matka Marie byla zasnoubena Josefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. Její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě; proto se rozhodl propustit ji potají.

Zatímco v předchozích verších jsme nahlédli do staroslavné tradice a starozákonní geneze tohoto příběhu, další větou se rovnou přenášíme do intimního rodinného dramatu, kde to vypadá, že jakési manželství se rozpadne, ještě než řádně začalo, řeší se už jenom otázka, jak to provést bez zbytečného rozruchu. Toto narození v chudobě a poníženosti je možná daleko působivější a silnější než všechny ty Lukášovy jesličky, chlěvy a pastýři dohromady.

Ježíš je líčen jako muž spravedlivý, a to je důvod, proč Marii aspoň ušetřit ostudy, když už manželství – zdá se – zkrachovalo, dříve než začalo. Co je na tom spravedlivého? Spravedlivý by mohl stejně tak ve spravedlivém hněvu ztropit tu největší ostudu a ukázat na Marii. Namísto toho je zde první případ, kdy zjišťujeme, že u Matouše spravedlnost = milosrdenství. Josef je tedy milosrdný a hodný a chce záležitost řešit ohleduplně. Nicméně řešení zůstává jednoznačné.

20

Ale když pojal ten úmysl, hle, anděl Páně se mu zjevil ve snu, řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého.“

Pak do příběhu vstoupí sen, a věci se dají novou, nečekanou cestou. Objeví se řešení, které předtím Josef ani Marie neviděli; ale přesto je to řešení, které je na nich. Dalo by se říci, že sen Josefovi otevře oči, aby svou denní realitu a situaci nahlédl jinak. Ale realizovat tento sen, přijmout řešení, musí on sám.

Okolnost, že právě Josef má sny, je navíc Matoušovou hříčkou, asociací, která jeho první čtenáře musela potěšit. Právě tak už ve starozákonní Genezi byl Josef ten, kdo především má a vykládá sny. Tento sen ovšem není tak symbolický jako sny starozákonního Josefa. Anebo nám to není vyprávěno, protože nám do podrobností snu nic není a dozvídáme se jenom výsledek, sdělení andělské. To, že Josefovi ve snu někdo mluví do duše a on to tak vnímá.

Anděl mu ve snu říká: neboj se si ji vzít. Ve snu je jeho situace jaksi obrácená naruby, jinak, než jak ji mohl vnímat v bdělém stavu, jinak, než nás do ní uvedl Matouš. V předchozích verších jsme rovnou vpadli do manželské nebo snad ještě předmanželské krize, kde otázkou vůbec nebylo, zda se rozejít, nýbrž jak to udělat civilizovaně a milosrdně. Otázkou byla „spravedlnost“. Zde je to ve snu najednou postaveno jinak: to není spravedlnost, že bys musel. To je strach, že se bojíš ji nevyhnat. Neboj se! Neboj se, synu Davidův!

Ani Marie, ani Ježíš, nýbrž Josef je zde zdůrazněn jako nositel tradice a zaslíbení, které vyjadřoval rodokmen. Nyní je mu řečeno: neboj se Ježíše do této tradice přijmout. On do ní patří. On je do ní darován.

Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů. To všechno se stalo, aby se naplnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: ‚Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel‘, to je přeloženo ‚Bůh s námi‘.

Josefova role není v Matoušově podání zdaleka tak doplňková, jak bývá vnímána. Josef zde vůbec není „jaksi navíc“. Je nositelem tradice, která musí Ježíše přijmout a Josef to má vyjádřit i tím, že dá jméno, a tím, jaké jméno to bude.

V těchto verších Matouš poprvé nabídne svým čtenářům paralelu mezi událostí Ježíšova života a poselstvím starozákonních proroků. Tentokrát ke svým instrukcím o narození a pojmenování syna zazní citát z Iz 7,14. Obě výpovědi jsou srovnány do zřetelného, formálně dokonalého paralelismu:

Porodí syna – dají mu jméno – význam jména.

Tím více musí čtenáře udeřit do očí, že jméno samo je jiné: dáš mu jméno Ježíš – tím se naplní předpověď, že ho pojmenují Immanuel.

V onom velice osobním příběhu Josefa, Marie a dítěte, které má být adoptováno do kdysi slavného rodu, je to běžné a v té době téměř tuctové jméno Ježíš (Jošua, Jozue), které se ovšem etymologicky vykládá Hospodin spasí a Matouš právě tento význam výslovně připomene. Navíc toto jméno připomíná Mojžíšova nástupce Jozua, syna Núnova, který přivedl Izraelce do Zaslíbené země. Na druhé straně v Izajášovi zazní spíše zaslíbení než jméno – Immanuel, které znamená Bůh s námi. Matouš zde vlastně dává jakousi hádanku, nutí čtenáře, aby o těchto odlišných jménech přemýšleli a našli, jakým jedno „naplňuje“ to druhé.

To, že Bůh zachraňuje, že i dnes nabízí spásu, má podle Matouše konkrétní podobu v Immanuel (= s námi Bůh); v tom, že je blízko (většinou tam, kde to nečekáme). Pomoc, která se dá od Boha očekávat, je v tom, že je někde poblíž. V tom, že je spolu s námi v našich problémech a krizích, takže – když tuto Matoušovu tezi domyslíme – první a základní, co může člověk udělat, aby ho Bůh vyslyšel, je, že se pořádně rozhlédne. A zjistí, že už se stalo, že už tam někde poblíž je, a v této blízkosti je (jediná, nicméně dostačující) pomoc. O tom je podle Matouše celý Ježíšův příběh, který se právě chystá vyprávět; a velmi podobná slova zazní právě proto i v úplném závěru evangelia. (Mt28,20).

Podobnou nápodobu k přemýšlení nám Matouš nabídne už při výkladu jména Ježíš ve verši 21. Etymologie jména je pouze Hospodin spasí. Matouš tuto etymologii rozvine do výpovědi: on spasí svůj lid z jeho hříchů. To nebylo běžné očekávání od davidovského mesiáše. Davidovský mesiáš měl především – tak jako král David – zbavit zemi vnějšího ohrožení a nastolit davidovské (popřípadě přímo Boží) království. Představa o záchraně lidu od jeho vlastních hříchů by mohla souviset s poměrně složitými dějinami interpretace davidovského zaslíbení ze Druhé Samuelovy (2S 7), kde je sice Davidovu potomku zaslíben trůn na věky, avšak zcela odlišná politická realita vedla k výkladu, že toto panování je pozdrženo právě hříchem lidu.

Přestože se celá prvá kapitola na pohled tolik zabývá otázkou tradice a původu, klíčová výpověď nakonec necharakterizuje Ježíše tím, kdo je, nýbrž posláním, tedy budoucností.

Starozákonní citáty v Matoušově evangeliu

Patří k charakteristickým rysům Matoušova evangelia, určité situace a okamžiky vyprávěného příběhu doprovodí citátem ze starozákonních proroků. Tyto citáty jsou obvykle uvedeny větou: tím se naplnila slova proroka nebo to se stalo, aby se naplnilo slovo proroka... Proto se někdy mluví o schématu „zaslíbení – naplnění“ a těmto citátům se říká reflexní, protože reflektují souvislosti mezi Starým zákonem a evangeliem.

Je zřejmé, že Matouš měl před očima židovskokřesťanského čtenáře, který dobře znal Starý zákon a byl zvyklý o slovech proroků přemýšlet. Je však třeba domyslet, k jaké reflexi Matouš své čtenáře vede. Domnívám se, že by bylo mylné chápat tyto pasáže z proroků jako argumenty, jejichž pomocí by Matouš dokazoval a přesvědčoval své čtenáře, že Ježíš je zaslíbený mesiáš. Pro tento účel by byly tyto vybrané citáty příliš nedokonalé a nepřesvědčivé (např.: Ježíš je mesiáš, protože se jmenuje Ježíš a Izajáš přece předpověděl, že se bude jmenovat Immanuel...). Mnohem logičtější a smysluplnější je chápat tyto reflexe opačně. Matouš naznačuje, že Ježíšův příběh nás učí chápat poselství starozákonních proroků nově a často nečekaným způsobem. Nabízí nové interpretace slov. Uvedením prorockých slov Matouš nedokazuje, kdo je Ježíš, nýbrž nutí promýšlet proroky znovu a nově. Tak hned v tomto prvním reflexním citátu nejde o to, zda počne panna nebo dívka, nýbrž o to, jakým způsobem je Ježíš „Immanuel“, jak se v jeho narození a celém životním příběhu bude projevat Boží blízkost lidem.

24-25

Když se Josef probudil ze spánku, učinil, jak mu přikázal anděl Hospodinův, a přijal svou manželku k sobě. Ale nežili spolu, dokud neporodila syna; a dal mu jméno Ježíš.

Stručností a střízlivostí těchto dvou veršů Matouš vytvoří působivý kontrast. Nejdříve ve snu rozehraje velké možnosti, přísliby velkých možností – a když se dostaneme zpátky do reality příběhu, který vypráví, už jenom suše konstatuje: no a Josef to udělal. Přitom jeho suché konstatování zahrnuje velice mnoho. Přinejmenším tolik, že Josef dal přednost svým snům před konvencemi. Přesněji řečeno: dal přednost Božímu snu před lidskými konvencemi.

Nutno říct, že Matouš takto stručně neodbude jenom Josefa. Kdybychom v celém příběhu o Ježíšově narození hledali narození samo, našli bychom je vlastně jen zmíněno ve dvou vedlejších větách, které se týkají něčeho jiného. Ve v. 25 věnuje Matouš ještě zmínku manželským vztahům mezi Josefem a Marií a ujišťuje nás, že žili v jakémsi celibátu, dokud neporodila syna. Pouze z tohoto časového určení, dokud neporodila syna,

si můžeme domyslet, že ho posléze porodila. Jinak bychom museli dodat jako v pohádkách: „A pokud ho neporodila, žijí tak spolu dodnes.“ Více k tomu však neřekne.

Více ovšem neřekne ani k jejich dalšímu soužití. To už evidentně nepovažuje za svoje téma. Na základě této stručné věty by bylo možné se domnívat, že potom už spolu žili (a zplodili spolu Ježíšovi bratry a sestry), avšak není to vysloveně řečeno – právě tak, jako není výslovně řečen opak. Spojka dokud nemusí v řečtině nutně znamenat potom už ano. Matouš zde zůstává soustředěn na genezi Ježíšova příběhu a Marii přenechává dalšímu dogmatickému vývoji, aniž by jej nějak zásadně předznamenával tím nebo oním směrem. (Budiž to tedy dovoleno i autoru tohoto komentáře).

Druhá věta, kde Matouš zmíní, že se Ježíš opravdu narodil, se týká především mudrců od východu.

Jiří Mrázek, Evangelium podle Matouše, Praha 2011 str.18-22

dějiny

Zajímavost z Přerova

V polovině letošního března 2012 při stavbě Tyršova mostu v Přerově a přilehlého parkoviště se stalo něco, co rozjásalo archeology a historiky. Narazili na základy bratrského sboru (kostela) z roku 1554. Archeologům se podařilo zachytit větší část jeho půdorysu. Nalezli i část červené renesanční dlažby.

Roku 1553 se stal Matěj Červenka biskupem Jednoty bratrské a usadil se v Přerově. Příští rok koupil od soukeníka Jana Malečka dům za 170 kop na stavbu sboru. Majitel panství Vratislav z Pernštejna dal svolení ke stavbě a osvobodil jej od břemen listinou z 31. května 1555, „*jakž nyní postaven jest a zedkou vůkol obklíčen*“, aby ho svobodně užívali „*jako místa a domu zádušního, tak aby z něho všech platů a povinností prázdni byli*“. Sbor byl založen jako přístavba při sboru z r. 1498 v den svatého Marka evangelisty 1554.

4. července 1558 předal tento majetek M. Červenka starším Bratřím v Přerově. „*B. Matěj Červenka, jsa toho času hospodářem a správcem sboru přerovského, předstoupil s B. Matějem Slížanským ze Slížan na místě jiných starších Jednoty bratrské a oznámil, že oddávají Bratřím soudům a jiným Bratřím obecným, kteří nyní jsou a napotom v Přerově budou, dům ten s příslušenstvím, avšak toliko pokudž by Bratři správcové a služebníci Boží sloužením lidu služebnostmi toho potřebovali a Pán Bůh by pokojný čas dávati ráčil, tehdy aby oni tolikéž v domě tom se shromažďovali a v něm*

bydlíce všeho užívali bez vselijaké překážky. Pakli by to pak z dopuštění Božího změněno bylo a pokušení jaké na Bratří správce přišlo, že by se pryč hnouti musili, tehdy dům ten i jiné všecky věci pozemské, kteréž by koli Bratří drželi, Bratří soudcové a jiní Bratří obecní téhož sboru přerovského, kteřížkoli v Přerově budou, opatřiti to mají jako své vlastní buď pronájmem nebo prodajem, jak se jim zdáti a líbiti bude.“

(F. Hrejsa: Sborové Jednoty bratrské, Praha 1935, s.128-133)

V prvních dnech bádání se našla i keramika, prstýnek, renesanční knižní kování a vzácný zlatý altun, mince, která byla ražena v Cařihradu v letech 1603 – 1617 za sultána Ahmeda I.

V červenci přerovský primátor Jiří Lajtoch a jeho náměstek Michal Zácha navštívili Naarden a předali řediteli tamního muzea J. A. Komenského vzácný dárek: jeden kus dlažby, který pochází ze základů kostela a jeden kus dlažby z bratrské školy, kde působil J. A. Komenský. Dlažba bude součástí muzejní expozice, je opatřena štítky v češtině a angličtině na připomenutí unikátního nálezů v Přerově.

J. Polma

Jan Willenberger: Pohled na Přerov od severu přes řeku Bečvu.

Uprostřed obrázku hned za řekou je bratrský sbor, obehnaný nízkou zídkou. Sbor má pět podlouhlých oken, na sedlové střeše na hřebenu sedí věžička s lucernou a ozdobnou makovicí. Napravo na západním konci sboru je masivní čtvercová věž, ozdobená renesanční členkou. Věží vede od západu vchod do sboru. Nalevo od sboru, na východ, je blízko sboru bratrský dům o jednom patru se čtyřmi okny. Nad ním jsou tři hladké trojhranné štíty, za nimiž se táhne do hloubi střecha.

Němečtí Moravané v USA a angličtina

V 50. letech 18. století byli Moravané v Severní Karolíně už plných 100 let a zakoušeli ve své nové vlasti dobré i zlé různými způsoby a za různých okolností. Hlavní oblast země, kterou osídlili, nazval v roce 1753 bratrský biskup August Gottlieb Spangenberg „Wachovia“, protože mu její krajina připomínala „Wachau“ v Rakousku, statek, který patřil Zinzendorfově rodině.

Od prvních začátků užívali tito Moravané anglický jazyk, protože jím mluvila většina lidí ze společnosti kolem nich. Angličtina byla nezbytná pro obchodování, ale Moravané projevovali zcela vědomě snahu poskytovat některé církevní služby v angličtině také pro své sousedy a návštěvníky. Sbor Hope byl od roku 1780, kdy vznikl, místem, kde se od počátku mluvilo anglicky.

Stále však v prvních letech zůstávala němčina pro většinu Moravanů ve Wachovii hlavním jazykem ve vzájemných stycích a jednáních. Pravidelné bohoslužby, zvláště ty slavnostní, které byly moravskému srdci nejdražší, byly slaveny v němčině. Také úřední zápisy a protokoly se udržovaly v němčině. Německý jazyk zůstal proto oficiálním jazykem ve světové Jednotě až do poloviny 20. století. Bylo tedy přirozené, že se němčina udržela v korespondenci s bratrskými úřady v Evropě a zůstala také úřední řečí Unitas Fratrum.

S narozením nových generací a tím, že se Moravané stále více přizpůsobovali okolní anglicky mluvící společnosti, postoj vůči němčině se v bratrských sborech postupně měnil. Pro mladší členy se v 19. století němčina stala již ne prvním, ale druhým jazykem a stále přibývali lidé, kteří ji vůbec neznali. V roce 1850 kronika bratrské obce „Salem Diary“ zaznamenala, že všechny bohoslužby v němčině jsou velmi slabě navštěvovány. Kalendář také naznačil, že návštěvnost by mohla narůst, kdyby se „přepnulo na angličtinu“. Když v témže roce Salem přijal nová pravidla a řády, byly tyto rozesílány členům v angličtině, a ne v němčině jako předtím.

„Přepnutí na angličtinu“ úředně i jinak znamenalo zásadní předěl v historii Jižní provincie. Užívání angličtiny oddělilo symbolicky i prakticky americkou církev od jejích evropských kořenů, ačkoliv zůstává stále velkou částí Unitas Fratrum. Přijetí angličtiny dalo také zřetelně najevo, že Moravian Church už dávno není transplantedou evropskou náboženskou společností, ale že je opravdu americkou církví po boku jiných denominací.

*z práce Daniela C. Crewse, Winston Salem, Sev. Karolína
překlad a úprava M.U.*

ESEJE O ZPĚVU ČESKÉ REFORMACE

2. Píseň jako slovo a pohnutí

Podobně jako v době reformační i dnes můžeme být svědky disputací o účelu a přiměřené formě liturgické hudby. Je až zarážející, jak se většina argumentů už od středověku stále opakuje a kolik také zůstává stejných sporných bodů. Čím tedy měla být liturgická hudba a konkrétně pak píseň v očích osobností české reformace (a jejich předchůdců) a co bylo v hudbě za chrámovými dveřmi zapovězeno?

Předně je třeba si uvědomit, že v kráse hudby, o jejímž působení na city nepochybovali ani středověcí myslitelé, bylo církevními otci spatřováno pro věřícího člověka značné nebezpečí. Už svatý Augustin (jehož citát pak i v textech českých utrakvistických autorit stále žije) vyznává základní problém, kolem něhož se i dnešní debaty o podobě liturgické hudby točí: „Tak kolísám mezi nebezpečnou žádostivostí a dokonalým užitekem zpěvu. Spíše však se kloním k názoru, [...] že zpěv nutno v církvi schvalovati, aby slabý duch se povzněl ke zbožné náladě. Když však se mně stane, že více mne dojmá zpěv než obsah písně, vyznávám, že se dopouštím hříchu hodného trestu, a tu bych si raději přál, abych byl zpěvu neslyšel.“ Vedle kritizování nežádoucího odvádění pozornosti od obsahu textu působením na smysly posluchače se česká reformace staví proti nadbytečnému užívání ozdobných melodických postupů, neboť neslouží k chvále Boha, ale jen k lidské slávě. Opět tak činí s odkazem na církevní otce, například Bernarda z Clairvaux: „Někteří mají hlasu příliš rozpustilého, kteří [...] zpívají tak, aby se zalíbili lidem víc než Bohu. [...] Dávej pozor, aby sis neliboval ve výšce hlasu, spíš měj zalíbení ve výšce myslí.“ Dalším problémem (jak vypočítává Jakoubek ze Stříbra ve své postile, oblíbené a vytištěné ještě v roce 1545, úctyhodných 116 let po jeho smrti) je pokrytecký přístup k provozování liturgické hudby, tedy rozpor slov a skutků zpívajícího. Znímá je v této souvislosti kupříkladu výrok Jana Želivského, který vytykal kněžím, že: „zpívají krásně evangelia, epištoly, preface, provádějí organa [vícehlasé zpěvy], spojují sladké hlasy, ale jejich srdce stále následuje lakomství“. Posledním zavržením hodným nedostatkem liturgického zpěvu je podle Jakoubka nesrozumitelnost (latinského) textu.

Z těchto několika vybraných citátů, které zastupují celou řadu podobných výroků autorit středověké církve i zástupců českého utrakvismu, jasně vyplývá, že tím, co má být v centru pozornosti a co existenci liturgického zpěvu obhájí, je (srozumitelné) slovo, jehož je hudba nositelkou. Tradice zpěvu biblických či jiných kanonických textů je dlouhá jako dějiny liturgie samy a stejně platné je i Augustinovo vyznání, že „svaté nápěvy [...] mocněji a vroucněji rozněcují [...] srdce“ a že právě „hlasem a zpěvem [...] ta pohnutí bývají vyvolána“. Smysl liturgické hudby je (jak obdobně shrnul Jan Hus o církevním výtvarném umění) tedy především ve slově, jehož smysl umocňuje a pomáhá zapamatovat, a ve vyvolaném „pohnutí“ ducha.

Tyto dvě oblasti (i výše citované výhrady proti hudbě v liturgii) byly v dějinách římské církve i v reformaci různě akcentovány. Požadavek srozumitelnosti zhudebněného liturgického slova byl sice vlastní všem pokusům o nápravu církevní hudby, přesto to byla právě reformace, kdo díky důrazu na svobodné hlásání a slyšení evangelia svěřil zásadní roli laickému bohoslužebnému zpěvu písní v lidovém jazyce. Forma písně, která do středověké liturgie pronikala pozvolna jako doplněk a (stále ještě latinský) komentář k chorálu, se díky husitství stala prostorem ke společně česky zpívané modlitbě v bezprostřední blízkosti kázání. Postupně přibývalo českých písní, které obsahově pokrývaly jak základní otázky katechismu, tak výklady či převyprávění perikop k celému církevnímu roku i systematické shrnutí utrakvistické věrouky. Český zpěv byl jedním z hlavních požadavků církve podobojí a překládání celé liturgie do češtiny uvádělo tyto myšlenky v realitu. Jednota bratrská na dědictví husitství a utrakvismu výrazně navazovala, postupně si však začala tvořit vlastní systém tematického rozdělení hymnologického repertoáru i vlastní zásobu textů či jejich přepracování. Význam slovní stránky písní byl tak velký, že jezuita Václav Šturm o bratrském kancionálu v roce 1588 rozhořčeně svědčí: „Nebo jej všickni chudí i bohatí, kteříž jen drobet čísti umějí, v domích svých mají, z něho ve zbořích všecko spívají, na písně toho kancionálu i kázání lidu činí a jim ty písně vykládají.“

I zpěváci těchto českých jednohlasých písní byli sice v pokušení melodie improvizovaně zdobit a vícehlasně obohacovat („okorovat“) snad v duchu starých, utrakvisty vytýkaných postupů („Slýchal jsem někdy zběhlé v muzice kantory [...] tak okorovati, že se bylo i zač stydětí,“ říká Jan Blahoslav), sama ozdobnost hudebního umění však již ve 2. polovině 16. století není vnímána zástupci české reformace v principu jako škodlivá. Jan Blahoslav opakovaně připomíná, že „jest velký rozdíl mezi zpíváním, tak jakž notováno jest, a mezi zpíváním slušným, ozdobným a libým“. Stále pro něj má ovšem píseň být především „o kterékoli věci, zlé neb dobré, smysl plný, jadrnými, summovními a hýbavými slovy v jistých verších, klauzulích, rytmiích a syllabách [...] složený“ a stále se jeho výklad upíná především k hudbě jednohlasé, před jejímž improvizovaným zdobením spíše varuje. Přes svůj humanistický příklon k vysokému umění se tedy i Blahoslav v zásadě drží českých reformačních tradic.

Text písní je pak pro Jana Blahoslava po obsahové i formální stránce tak důležitý, že mu neváhal věnovat řadu úvah ve své Grammatice a požadavky na básnickou tvorbu shrnul na počátku 60. let 16. století do spisu Naučení potřebná těm, kteříž písně skládati chtějí, připojeného mezi přídavky druhého vydání slavného díla Musica. Autor textu musí podle Blahoslava sice tvořit v náležitém rozpoložení ducha, ale dál už se má racionálně zaměřit na logickou posloupnost jednotlivých myšlenek. Blahoslav dále popisuje, jak pracovat v písní s biblickým textem, a zdůrazňuje signifikanci, obsažnost a srozumitelnost použitých výrazů. Rétorické figury (výslovně metafory a epiteta) mají stejně jako hudební stránka písní především funkci estetickou, neboť „jsou jako šíp, ješto člověku pojednou mnoho v mysl uvedou a třebas i srdce zapálí, podobně, jako by

nějaké tabule malované před oči někoho někomu poskytl“. Podrobně jsou rozebrána také pravidla stavby slok a veršů a je požadována časoměrná prozódie, tedy aby byly „k dlouhým notám dlouhé a k krátkým krátké syllaby“.

Paradoxem zůstává, že přes všechnu snahu o obsahovou hutnost a vnější nevyzývavost bratrských písní je formální a estetická stránka to jediné, co je Václav Šturm ochoten na bratrském zpěvníku pochválit: „Mají ovšem v tom kancionálu tisknutí pěkné, slova lahodná, noty a melodie líbezné.“ Činí to ovšem ironicky, neboť i pro něj představuje toto vše jen (klamavý) povrch. A proto ani my, kteří dnes zpíváme a přemýšlíme o liturgické hudbě, nezastavujme se jen u toho, co se zdálo na bratrském zpěvu přijatelné i jezuitskému odpůrci Jednoty, a snažme se proniknout k podstatě věci, jak nás vyzývají naši reformační předkové (a potažmo i Václav Šturm). A pamatujme na jejich názory, až i k nám proniknou otázky nad zapojováním „moderních“ žánrů do bohoslužeb (tzv. Worship music). Nezapomeňme, že liturgická hudba není jen pohnutí, ale také Slovo.

Eliška Batová

Pojetí modlitby u Lukáše Pražského

Úvod

Spis, který se budu pokoušet v této práci interpretovat, pochází z roku 1520 a jeho autorem je bohoslovec Jednoty bratrské Lukáš Pražský. Text nese titul: Spis o modlitbě rozdílně položený po částech a s důvody Písem svatých. Ústředním tématem proto bude modlitba, její dělení a její části. Samotný spis je značně strukturovaný, což mnoho nepomáhá čtenářově orientaci v textu. Proto se pro přehlednost pokusím některá dělení schematizovat a popisovat spíše charakter rozdělení, než vypisovat samotné prvky. Již z nadpisu je patrné, že Lukáš bude užívat velké množství biblických citací. Lukáš biblickým textem podpirá téměř každý svůj výrok, ovšem Bible není použita jako „důkazový materiál“, ale spíše je užitá ve funkci ilustrace Lukášových pohledů. Biblický text je také užit jako inspirace pro dělení a členění modlitby.

Spis je rozdělen do čtyř hlavních kapitol, přičemž v tomto referátu se pokusím interpretovat první tři kapitoly.

1. Co to je modlitba
2. Jaké jsou části modlitby
3. O způsobu a pravdě modlitby
4. Otčenáš (výklad modlitby Páně)

1. Co je to modlitba

Nejprve je položena obecnější definice toho, co modlitba je. „Modlitba je vypravování potřeb tomu (Bohu), kterýž mocen jest jich naplniti.“ Již tato definice obsa-

huje některé důrazy, které budou nadále upřesňovány. Je zde strana, která vypráví své potřeby (člověk) a strana, která ony potřeby může naplnit (Bůh). Modlitba tak není vypravováním kdejakých potřeb, ale jen takových, které jen Bůh může naplnit. Nepřímo je také řečeno to, že modlitba nemá jiného adresáta než Boha.

K obecnější definici modlitby je ještě potřeba říci, že modlitbu tvoří její srdečnost. Nejde o nějaké bezmyšlenkovité přeríkávání slov, které snad někdo předepsal a my je po něm slepě opakujeme. Modlitba není samoučelné mluvení, které by snad bylo tím účinnější, čím více slov by obsahovalo. Nemáme se přece modlit jako pokrytci (viz Mt 6,5), ale máme se modlit „se sebranou a pozdviženou myslí k Bohu“. Tím se chce říci, že modlitba se má odehrávat v duchu (J 4,24; 1K 14,15). Pravou modlitbou tak není modlitba, kdy ctíme Boha jen svými rty, ale pravá modlitba je taková, ve které pozvedáme své srdce, mysl a ducha k Bohu (Iz 29,13). Tolik k první kapitole, která chce modlitbu ve stručnosti definovat.

2. Části modlitby

Modlitbu rozdělíme do čtyř základních částí, přičemž i pořadí těchto částí bude mít svůj význam. Části modlitby jsou následující:

1. vyznání (zpověď)
2. vypravování potřeb
3. prosby
4. svaté žádosti

Jednotlivé části modlitby a jejich pořadí vytváří kontext, ve kterém pak člověk formuluje své potřeby. Kontextem jsme uvedeni do polohy, ve které si uvědomujeme svou vlastní situaci. Teprve při vědomí takového kontextu, kdy jsme si vědomi svého postavení zde na zemi a postavení Boha nad námi, můžeme formulovat své prosby. O tomto kontextu bude ještě řeč níže. Nyní se podívejme na jednotlivé části.

2.1 Vyznání (zpověď)

Ze všeho nejprve vyznáváme Boží moc. Bůh je mocný, to On stvořil vše co jest a v díle Jeho rukou se zračí moudrost. Také Otčenáš obsahuje toto vyznání hned na svém počátku: „Otče náš, jenž jsi na nebesích.“ Do modlitby tak vstupujeme skrze vyznání Boží moci a Boží vlády. Po tomto vyznání Boha a jeho moci se vracíme ke svému vlastnímu postavení. Před Bohem vyznáváme, že přicházíme jako hříšníci, takže se obracíme k vševládnoucímu Bohu a obracíme se k němu jako hříšníci.

Počátek modlitby by nebyl úplný, pokud by zde na tomto místě nezazněla chvála Božího milosrdenství. Obracíme se na milosrdného a odpouštějícího Boha. „Tak ať tedy ti, kteří vyznávají své viny a bojí se Hospodina, vyznají, že Boží milosrdenství je věčné“ (Ž 118:4). Další části jsou předznamenány vyznáním Boží vlády, našeho hříchu a Božího milosrdenství. S tímto vstupujeme do druhé části modlitby, ve které půjde o naše potřeby

2.2 Vypravování potřeb a prosby

Druhá a třetí část modlitby jsou do značné míry spojeny. Ve druhé části jde o „vypravování nuzných potřeb“ a ve třetí části jde o prosby, ve kterých prosíme právě za vyslyšení oněch potřeb. Spojitost těchto dvou částí modlitby ilustrují dva biblické verše. Tím prvním je J 14,14: „budete-li mne o něco prosit ve jménu mém, já to učiním“. Druhým veršem je Mk 10,38: „nevíte, zač prosíte“. Tím před námi vyvstává konflikt. Na jedné straně máme prosit v Kristově jménu a budeme vyslyšeni, na druhé straně nevíme, zač prosíme a vyslyšení být nemůžeme. Aby prosba mohla být vyslyšena, zjevně musí splňovat nějaké podmínky, podle kterých by se formulace prosby měla řídit.

Podle toho můžeme rozlišit kategorie proseb. Nikoliv na kategorie prosby vyslyšené a prosby nevyslyšené, ale na prosby, které je možno vyslyšet za nějakých podmínek, a prosby, které jsou slyšeny i bezpodmínečně. A tak jednou prosíme za věci tělesné a po druhé za věci duchovní. Prosba za věci tělesné je prosba za „zdraví své, neb svých [blízkých], za statek, za moc, za čest, neb důstojnost, aneb za ujití hanby, škody, neb nemoci, neb smrti“. Ovšem za tyto věci se modlíme s „výjimkou“, což znamená, že mohou být vyslyšeny jen v případě, když nejsou v rozporu s Boží vůlí a v rozporu se spasením. Vedle těchto věcí tělesných jsou zde i věci duchovní. Za ně se modlíme bez výjimky, neboť se jedná o věci, které jsou nutné ke spáse.

2.3 Svaté žádosti

Čtvrtá část modlitby, svatá žádost, není konkrétně vyslovena. Svatá žádost je trvale přítomný element, který se v modlitbě nachází „bez říkání neb mluvení“. Tato část modlitby je zároveň obsažena i v předchozích částech. Svatá žádost znamená tíhnutí duše k Hospodinu, a to v tom smyslu, v jakém o tom čteme v žalmech. „Jako laň dychtí po bystré vodě, tak dychtí duše má po tobě, Bože“ (Ž 42,2).

3. O způsobu a pravdě modlitby

Jako jedinci přistupujeme k modlitbě, ve které vyznáváme Boží moc, vlastní hříšnost a Boží milosrdenství. Toto vyznání do jisté míry opisuje dělení modlitby, ovšem tato kapitola chce toto povědomí ještě rozšířit, takže bude řeč o tom, „v jakém způsobu a v jaké pravdě má se hledět člověk pracně nalézat před modlitbou, při modlitbě a po modlitbě“.

Modlitebníkové postavení můžeme popsat jako spočinutí v duchu a v pravdě. Duchem je míněna pravá a srdečná víra a pravdou je míněno „vnitřní navštívení milostí Boží“. Jedná se o připravenost pro Boží vůli. Připravenost pak znamená lásku k Bohu a lásku k bližnímu jako k sobě samému. Musíme si však uvědomit, že způsob a pravda, ve které se nacházíme před, při a po modlitbě, není něčím, co by takto mohl budovat sám člověk. Východiskem není sám člověk, nýbrž dar, který se nám dostává od Boha. Protože nám byl dán tento dar, můžeme v modlitbě vyznávat to, že Bůh vydal

svého Syna, skrze kterého můžeme prosit. To jest nám dáno od Boha. Když s tímto přístupem k modlitbě, tak jde o modlitbu „vzácnou“. Takto se totiž modlitba „v duchu a v pravdě děje“. Taková modlitba věřícího je vyslyšena, neboť věřící poznává Boží vůli a je poddán a poslušen Bohu.

Modlitba by měla také reflektovat trojiční učení. Pokud se tedy modlíme k Bohu Otci, modlíme se také i k Synu i k Duchu svatému, protože Otec, Syn a Duch svatý jsou v jediném božství v rovnosti. A tak věříme v jediného Boha.

Nejen tyto duchovní či snad věroučné problémy mohou být problematické, ale také ryze praktické problémy mohou být překážkou. Mnoho práce, nebo naopak lenost mohou být zábranou k modlení se. Zde je dobré si vybudovat zvyk na modlitbě a k modlení se přesvědčovat. Nakonec i modlitba, ke které jsme se přemluvili, může být mnohem vřelejší, než rádoby „zbožné vypravování potřeb“. Připomeňme také to, že modlitba nemá být něčím pohodlným. I fyzické sklonění a klečení vyjadřuje naši pokoru.

Při modlitbě je potřeba se vyvarovat jakéhokoliv tvoření si obrazů Boha. To jsou již slova desatera, které zapovídá vytváření rytin Boha. V tomto smyslu ani není na zemi místo, kde by se slušelo více či méně modlit, neboť „Nejvyšší nepřebývá v chrámech, vystavěných lidskýma rukama, jak praví prorok: ‚Mým trůnem je nebe a země podnoží mých nohou!‘ Jaký chrám mi můžete vystavět, praví Hospodin, a je vůbec místo, kde bych mohl spočinout?“ (Sk 7,48n)

„Toť jest naučení z víry Písma sv. a z příkladu mistrovství církve první, že té moudrosti učila.“

4. Závěr

Modlitbu u Lukáše Pražského bych shrnul následujícím způsobem:

Je zde forma (vnější i vnitřní), která je určována a také určuje obsahem, a je zde obsah, který je především určován celkovým přístupem (věrouka, pokora, víra...) člověka k modlitbě. Lukáš ve spisu nikde přímo neřeší nevyslyšené modlitby. Spíše v takovém případě hovoří o „výjimkách“, které máme mít na zřeteli, nebo hovoří o tom, že oproti vyslyšené modlitbě je zde jakési vypravování, které modlitbou vůbec není. Spis tak není nějakým zaručeným receptem na vyslyšené modlitby, ale jedná se spíše o popis toho, kdy se skutečná modlitba odehrává.

Jiří Kučera (ETF)

unitas fratrum

Zasedání Unity Boardu 2012

Od 31. října do 4. listopadu zasedal v Ochránově výbor světové Jednoty, Unity Board. Toto zasedání, které se koná každé dva roky, bylo tentokrát zvlášť důležité pro náš seniorát, protože se zabývalo naší žádostí o statut misijní provincie v rámci UF.

Misijní provincie UF má zastoupení jedním hlasovným členem na synodu světové Jednoty a poradní hlas v rámci Unity Boardu. Žádost o přiznání tohoto statutu byla posouzena jednoznačně příznivě, protože náš seniorát splňuje všechny požadavky, které jsou na misijní provincie kladeny. Jsou to především hospodářská soběstačnost, vlastní správa a vlastní kazatelé (studenti teologie), ustavená konference či synod a řády odpočívající řádům UF. Naš seniorát se tedy od Nového roku stává Misijní provincií UF.

V rámci jednání bylo vyřízeno několik podobných žádostí, byly přijaty tři nové plno-právné provincie: Malawi, Tanzanie sever a Lake Tanganyika. Tím se počet provincií Jednoty zvýšil na 21. Misijní provincií, stejně jako my, se stala i oddělená část provincie v Hondurasu.

V Hondurasu mezitím došlo k výrazné změně. Provincie, která se utvářela hodně radikálně, se silnými letničními rysy (a od níž se oddělila tradičnější část, která je dnes misijní provincií jako my), se znovu rozdělila. Tentokrát se oddělila menšina v čele s biskupem Wincapem Cassym, ještě nedávno vedoucí osobností honduraské provincie. Ve střetnutí o další orientaci se většina synodu postavila proti příliš radikální teologii a odmítla tuto linii. Výsledkem je, že zhruba pětina nejradikálnějších skupin či sborů se odtrhla a ať je jejich vlastní postoj jakýkoli, není již uznávána jako součást UF. Tím se značně zvýšila

Členové Unity Boardu na Hutbergu, u Zinzendorfova hrobu

naděje, že se obě rozdělené části Jednoty v Hondurasu opět spojí. Komunikace mezi oběma částmi již se celkem slibně rozvinula.

Zato se rozvinul aktuálně problém na Aljašce, kde došlo od r. 2008 k postupné radikalizaci skupin a sborů kolem Anchorage, hlavního města na východě Aljašky. Od r. 2010, kdy vedení provincie odvolalo ze služby biskupa Nicholsona a jmenovalo v Anchorage nového kazatele, se tato skupina zformovala a vytvořila tzv. United Alaska Moravian Missions – útvar s řadou skupin a několika sbory, které se buď oddělily od existujících sborů, nebo přešly jako sbory od provincie k tomuto hnutí. Jde o hnutí zaměřené zřetelně letničně (jedním ze sporných momentů je „spiritual feast“ – duchovní slavnost, kterou pravidelně pořádají, důraz je kladen na viditelné projevy, vymítání démonů a další). Vedení provincie toto hnutí jednoznačně odmítá. Tato skupina se však odvolala k Unity Boardu a byla tu také slyšena. Unity Board se nerozhodl podpořit jednoznačně provincii, tedy odmítnout tyto skupiny. Rezoluce, kterou přijal, se pokouší dát další čas k jednání a hledání možností sjednocení. Někteří z členů UB však vyjádřili pochybnosti, že by to bylo možné.

Důležitým bodem jednání byla i volba nového vedení UF. Předsedou byl zvolen br. Robert Hopcroft z Británie, místopředsedou br. Buya (Tanzanie jihozápad). Dalšími členy exekutivního výboru jsou br. Cortroy Jarvis ze Západní Indie a sestra Elisabeth Miller (USA sever).

Zdá se, že ani nadcházející léta nebudou pro Jednotu nijak klidná. Ve střední Africe sbory a provincie rychle rostou a přinášejí velké nároky na organizaci a hospodářské zajištění práce, v jiných částech světa se opakovaně vyskytují konflikty a střety o to, jaký typ zbožnosti a jaká podoba církve jsou v UF přijatelné. Je zřejmé, že malá a demokraticky spravovaná církev, jakou Jednota je, nemůže unést příliš velkou rozmanitost v učení a praxi, jaká je možná ve velkých a hierarchicky vedených církvích. Musíme tedy pozorně sledovat a rozlišovat, co podporuje jednotu církve a jevy, které ji ohrožují.

Přejeme novému vedení, aby tyto úkoly mohlo plnit s moudrostí i rozhodností a prosíme, aby jim k tomu Pán dával potřebné dary.

Příští zasedání Unity Boardu se bude konat v květnu 2014 v Tanzanii.

*Nový předseda UF,
bratr Robert Hopcroft (uprostřed)*

J. Halama

náš seniorát

Co nového v Potštejně

Nový školní rok zahajujeme vždy sborovou slavností. V posledních letech se její konání ustálilo na druhou zářijovou neděli. Naším milým hostem byla sestra Hana Jalušková, která dopoledne posloužila kázáním a v odpoledním programu se s námi podělila o svou osobní vzpomínku na Přemysla Pittra. O polední přestávce lákalo slunečné počasí k procházce či posezení venku.

Hned další víkend k nám zavítal sborový zájezd z Církve bratrské z Horních Počernic. V sobotu si prohlédli Kunvald a potštejnský zámek. V podvečer byl v kostele koncert židovské hudby v podání bratří farářů Molnára a Kitty. Právě díky hostům z Horních Počernic byl koncert hojně navštíven. V neděli po bohoslužbách byl čas ke společnému sdílení.

V neděli 23. září se konal slib staršovstva za přítomnosti br. seniora O. Halamy. Ten také kázal a účastnil se následné schůze staršovstva.

V září se také ustálil pravidelný sborový „provoz“. V úterý dopoledne se schází „Klub maminek“ s malými dětmi. Účast je veliká – až deset maminek a ještě více dětí. Místnost pro setkávání si maminky samy vymalovaly. Je opatřena dětským nábytkem, který mohl být pořízen i díky finančnímu příspěvku obecního úřadu. Jeden týden je společné tvoření s dětmi a další týden zpívání a hraní na rytmické nástroje. V prosinci zavítal mezi děti Mikuláš s andělem a čertem. Děti s rodiči jsou také zvány na vánoční besídku, která proběhne 4. neděli adventní. Při ní je možnost setkání lidí ze sboru s lidmi „z venku“. To je přínosem pro obě strany.

V úterý odpoledne a v podvečer se schází dvě skupiny v „Klubu angličtiny“. Do pokročilých chodí tři paní a do začátečnicků dokonce sedm.

V 18.30 odjíždíme na bibliickou hodinu do Trnova. Scházíme se nyní jednou za 14 dní střídavě ve dvou rodinách. Jako inspirace nám posloužilo téma Partnerského setkání v Ochranově, které znělo: „Znáš své sousedy?“ Postupně probíráme biblické texty, které měly jednotlivé skupiny, a společně hledáme

odpovědi na dané otázky. Je to výborný začátek pro diskusi, při které jsou aktivní všichni účastníci. Na biblických hodinách je nás většinou šest, někdy i více.

Radostnou událostí pro nás byl již zmíněný Partnerský den v Ochránově, na který nás přijelo jedenáct. Osm z nás zůstalo až do neděle a mohli jsme být na bohoslužbách. Pro některé to byla první návštěva Ochranova a určitě ne poslední – tak se nám tam líbilo.

Náš sbor získal dotaci na opravu fasády a střechy kostela. V listopadu proběhlo výběrové řízení na stavební firmu a samotné práce by měly začít v březnu. Oprava by měla být hotová do konce června. Dá-li Pán, měl by kostelík na příští sborovou slavnost zářit novotou. Se získáním dotace je spojena spousta administrativní práce, studování mnohdy nepřehledných zákonů a nařízení, hlídání termínů a spousta dalších starostí. To všechno vzala na svá bedra naše účetní, sestra Jana Nejmanová, za což jsme jí velice vděční. Jsem přesvědčena, že bez jejího přispění by tato akce nebyla vůbec možná. Prosím, myslíte na nás ve svých modlitbách.

Nada Bětáková

Rovensko – Starý zákon a loutky

V sobotu 24. listopadu zavítala do Rovenska sestra Eva Kejřová z pražského sboru a přivezla s sebou, tak, jako již několikrát, i vlastnoručně ušité loutky a malebné kulisy. To vše svěřila místním mládežníkům, aby pro potěchu dětí i dospělých se hráli divadelní představení o hříšném životě izraelského krále Achaba a jeho ženy Jezábel podle textu vybraného ze svérázné knížky amerického žurnalisty Roarka Bradforda Černošský Pán Bůh a páni Izraeliti. Představení v modlitebně nabitě diváky se povedlo

především díky vzornému nasazení loutkoherců. Díky nim dokonce i nejmenší děti udržely pozornost až do závěrečné bramborové bitvy a za odměnu si pak směly barevné loutky osahat. Dospělí se

mezitím odebrali ke kávě a občerstvení, připravenému obětavými sborovými sestrami, a v družném obecenství setrvali až do podvečerních hodin. Děkujeme sestře Kejřové za to, že nám umožnila prožít tak pestrý den.

mj

Tanvald

V měsíci listopadu byl tanvaldskému sboru převeden v katastru nemovitostí jejich sborový dům, poté co byla nemovitost odkoupena od libereckých. Bratru kurátorovi Boskovicovi tak nastalo zdlouhavé zařizování všech přepisů a převodů, které jsou třeba, aby se v domě mohlo svítit, pouštět vodu a aby mohl být dům postupně opraven a připraven pro faráře. Přejeme tanvaldskému sboru hodně sil, naděje, ale i ochotných rukou, které by při pracích pomohly. Věříme, že Pán Bůh je v jejich zápase o víru a sbor neopustí.

Evaš

Partnerský den v Ochranově

V sobotu 13. října se konal v Herrnhutu partnerský den. Tématem celého sobotního dne byla otázka: Znáte své sousedy?

Celou cestu z Prahy nás provázelo krásné podzimní počasí, prozářené hřejivými paprsky. Slunce, nádherně zbarvené listí a čerstvé povětří nás doprovázelo po celý den a jen podtrhlo výbornou srdečnou atmosféru našeho setkání. Sešli se zástupci z českých i německých sborů Jednoty bratrské. Program celého dne organizovala německá strana, která uložila každému sboru přivést něco, co bude charakterizovat město, ve kterém daný sbor působí.

Do Ochranova přijela silná skupina z Ochranovského seniorátu. Každý sbor byl zastoupen. Každý sbor také přinesl něco, co charakterizovalo místo sídla sboru.

Biskup Waas vedl celý přichystaný program. Do češtiny perfektně překládala Dagmar Oupická (nyní Dagmar Kubíčková). Postupně zástupci jak z českých, tak z německých sborů přinášeli předměty, které symbolizovaly město, ze kterého se sem vypravili. Jmenovaný sbor také vždy povstal a všichni mu srdečně zatleskali. Po představení našich symbolů a sborů jsme se rozešli do několika skupin.

Každá skupina měla jako základ svého přemýšlení jiný biblický text. Texty byly

vybrány tak, aby promluvíly do situace sborů a jejich působení na své okolí. Zamýšleli jsme se nad tím, jestli opravdu známe své nejbližší sousedy. Zdali jim jako křesťané máme co nabídnout. Zdali jsme dostatečně otevření pro rozhovor se svým nevěřícím okolím. Zamýšleli jsme se i nad tím, jestli jsou naše sbory otevřené bolavým sociálním i národnostním konfliktům.

Do oběda nám ještě br. J. Halama přednesl referát o obnovení Jednoty bratrské v Čechách a na Moravě. Vyličil začátky misijního působení těch, kteří z Ochranova přišli do „vlasti svých otců víry“.

Oběd jsme strávili ještě při družném rozhovoru s našimi hostiteli. Krásné počasí nám dovolilo sedět venku a vyhřívat se v posledních paprscích podzimu.

Odpolední program si již vybral každý sám. Bylo připraveno několik tras procházek. Mohli jsme navštívit hřbitov, herrnhutský les, sídlo hraběte Zinzendorfa v Berthelesdorfu, výrobu vánočních hvězd a další.

Nakonec jsme se zase všichni sešli v bratrské modlitebně. Za zpěvu písní s doprovodem trubačů jsme společně slavili hody lásky.

V pozdním odpoledni jsme se rozjízďeli do svých domovů. Někteří ještě zůstali přes noc na společné nedělní bohoslužebné shromáždění, při kterém kázala Hanka Jalušková. Vrátili jsme se domů mírně unavení, avšak radostní z toho, že víra v jednoho Pána nás spojuje přes hranice státu, jazyka i našich rozdílností v jedno tělo Kristovy církve.

E. Šormová

z církvi doma i ve světě

Francie – země Světového dne modliteb žen r. 2013

Motto : „Byl jsem příchozí a vy jste mě přijali.“

První březnový pátek je již tradičně „Světovým dnem modliteb“. Pro rok 2013 byly pověřeny jeho organizací křesťanské ženy z Francie.

Francie je velká evropská země s bohatou a rozmanitou historií. Z koloniální doby vlastní zámořská území jako Guadelupe a Martinique (Karibik), Guyanu (Jižní Amerika), Réunion (Indický oceán), Novou Kaledonii, Francouzskou Polynésii, Wallis a Futunu (jižní Pacifik) a několik menších území. Má se všemi zámořskými územími 65,5 mil. obyvatel.

Významné zbytky rozsáhlých lesních oblastí jsou v Gaskoňsku a Alsasku – Ardeny. Ardenský les byl dějištěm urputných bojů v obou světových válkách. Rudé máky z polí jsou snad nejnámější květinou, spíše než bílé lilie a karafiáty. Levandule se pěstuje na polích v Provence, mimóza na jihu země a hořec a jiné alpské jarní květiny se objevují s tajícím sněhem v Alpách.

Po čtyři století ovládala Římská říše zemi Galů, kterou v této době obývali Keltové. Od 4. století vtrhlo do země mnoho jiných kmenů. Frankové, vedeni králem Clovisem, dali zemi jméno dodnes užívané. Clovis byl pokřtěn v r. 496 a udělil Francii titul „nejstarší dcera církve“.

Během reformace se mnoho šlechticů stalo protestanty, ale král byl vždy zastánce katolicismu. Po „náboženských válkách“ musel Jindřich IV. přestoupit ke katolicismu, aby se mohl stát králem. Vydal „Edikt nantský“, který dovoloval protestantům žít a konat bohoslužby rovnoprávně s katolíky.

O sto let později v r. 1685 byl tento edikt zrušen Ludvíkem XIV., vnukem Jindřicha IV., kterému poradci řekli, že tato velká náboženská menšina ohrožuje absolutní moc krále. Kazatelé byli posláni do vyhnanství, ale protestantským věřícím bylo zakázáno Francii opustit. Avšak kolem 200 000 hugenotů odešlo do jiných částí Evropy. Přinášeli s sebou kupř. do Anglie a Irska své dovednosti: tkaní a výrobu krajek. Jejich potomci žijí v těchto oblastech dodnes. V té době přicházeli do Francie jako členové královského dvora cizí učenci a umělci. Většina obyvatel byli rolníci, kteří neměli právo na půdu. Války, neúměrné daně a nedostatek jídla vedly k nepokojům. Každá vzpoura byla nemilosrdně potlačena.

V r. 1635 za krále Ludvíka XIII. byla založena „Francouzská akademie“, aby přesně definovala francouzský jazyk podle úředního slovníku. Spolu s vládou spojil tento jazyk francouzskou společnost. Několik regionálních jazyků, považovaných za součást francouzského dědictví, přežilo kupř. v Alsasku, Baskicku, Bretanšku a jinde.

V 18. století volali racionální filosofové po oddělení moci církevní a státní a po svobodě projevu. Francouzská revoluce z r. 1789 změnila francouzskou společnost v každém ohledu. Stát se stal světským a šlechta a duchovenstvo ztratily svá privilegia, dokonce i své životy. „Svoboda, rovnost, bratrství“ se staly heslem politického systému. Po popravě krále byla země nově uspořádána. Vznikla národní vlajka a nový kalendář, brzy ovšem zase zrušený.

Napoleon Bonaparte využil napětí doby, aby vybudoval císařství s výkonným správním systémem. Císařství se však později zhroutilo a na krátkou dobu byla obnovena monarchie.

V 19. století se ze vzrůstu bohatství, plynoucího z průmyslu, těšily jen vyšší a střední třídy. Postavení pracující třídy bylo žalostné, což platilo pro celou Evropu a vedlo k revoluci r. 1848.

Během Druhého císařství, jemuž vládl Napoleonův synovec, došlo k rychlému průmyslovému a hospodářskému růstu a k zakoupení kolonií v Africe a Asii.

Dvě světové války přinesly Francii zpustošení. Členové válečného „Hnutí odporu“ se dostali k moci a doufali, že zorganizují společnost založenou na solidaritě a spravedlnosti, včetně zdravotní služby, svobody tisku a zákonů k ochraně mladých lidí. Nově usmířená Evropa byl cíl, který povzbuzoval ke spojení a přerozdělení zdrojů a druhů zboží k položení základu Evropské unie.

Frankové byli první kmen v Evropě po pádu Římského císařství, který se obrátil na křesťanskou víru. Nazývali se „nejkřesťanštějším královstvím ve Francii“. To bylo ve 2. a 3. století a od 4. století bylo křesťanství dobře zavedeno. Francouzská revoluce přinesla okamžitou svobodu a Napoleon potvrdil náboženský mír konkordátem, který podepsal Vatikán, aby protestanti a židé dostali úřední status.

Během druhé světové války a po jejím skončení byli křesťané a nevěřící přivedeni k sobě spoluúčastí na utrpení. Úřední statistika náboženství a etnického původu obyvatel je od r. 1945 zakázána. Odhaduje se, že obyvatelstvo sestává přibližně ze 62 % římských katolíků, 3 % protestantů, 1 % židů, 6 % muslimů, 1 % buddhistů a 27 % bez vyznání.

V minulých 30 letech se vedle „historických“ křesťanských církví vytvořily různé svobodné charismatické církevní skupiny. Ekumenická komunita Taizé v severní Francii je místo, které přijímá lidi z celého světa. Je to místo lásky, smíření a pokoje a je dobře známé i svou hudbou. Dva chvalozpěvy z Taizé jsou zahrnuty do liturgie „Světového dne modliteb“.

Křesťané jsou dnes vyzýváni, aby svědčili francouzské společnosti hluboce „odkřesťanštěné“ a zbavené křesťanského vlivu. Všechny křesťanské církve ve Francii se aktivně podílejí na přijímání cizinců a neznámých lidí, protože církve jsou založeny na solidaritě s bratřími a sestrami v tísní a povzbuzují místní církevní sbory, aby přijímaly i cizí etnické církve. Vedoucí francouzských křesťanských denominací mluví a jednají společně.

V r. 2010 „Francouzská federace protestantských církví“ zahájila petici zvanou „Stůjme odhodlaně a nedovolme, aby bylo ohroženo právo cizinců“.

Státní školy jsou světské a bezplatné. Přijímají děti od 3 let. Školní docházka je povinná do 16 let. Stát kontroluje školní osnovy.

Systém zdravotní péče je přístupný všem a je financován z příjmů všech obyvatel. Tyto finance pokrývají všechny důchody, zdravotní náklady a pracovní úrazy.

Politické strany sahají od revolučních vlevo k extrémně nacionalistickým vpravo. Akceptují zásady tržního hospodářství.

Dětem, které se narodily ve Francii a mají aspoň jednoho francouzského rodiče, přísluší francouzská národnost „právem narození“. Francouzská národnost se poskytuje každým rokem dalším 100 000 lidí bez ohledu na jejich původ nebo náboženství. Musejí se učit francouzský jazyk a uznat ústavu.

Pracovní týden má 35 hodin a od r. 2012 je důchodový věk 62 let. Podle zákona mají muži a ženy, kteří vykonávají stejnou práci, dostávat stejnou mzdu, ale to se v praxi vždy nestává. V podnicích a firmách musí být zaměstnán stejný počet mužů a žen a předem stanovené procento lidí postižených (invalidních). Když firmy nedodrží nebo zanedbají toto procento, jsou pokutovány, ale mnohé z nich dají přednost pokutám, než aby postižené zaměstnaly nebo měly ve vyšších pozicích ženy.

Francie vždy poskytovala azyl lidem, kteří uprchli z politických důvodů, kupř. Maďarům, Čilanům nebo Vietnamcům. Téměř čtvrtina z celkové populace má nejméně jednoho nefrancouzského prarodiče.

*Z anglického originálu
přel. M. Ulrichová*

ADVENTNÍ MODLITBA

Pane Bože,
s celou křesťanskou církví
chceme slavit tvůj advent,
zvěst o naději,
kterou nám přinášíš.

Rozsvěčíme adventní svíčky ve světě,
který Vánoce bere jako obrovský obchod.

Rozsvěčíme adventní svíčky – nepatrná blikátka
vedle svítících reklam, obchodních domů a nákupních center.

Rozsvěčíme adventní svíčky,
abychom si připomněli, že nejde o obchod, ale o dar;
že přicházíš do světa,
kde se my lidé nenávidíme a ubližujeme si,
kde si my lidé závidíme a okrádáme se navzájem,
kde jsme si my lidé lhostejní a oddělujeme se od druhých;
že přicházíš do světa – milující, štědrý a odpouštějící,
abys nás učil milovat, dávat a odpouštět,
abys byl s námi.

Rozsvěčíme adventní svíčky – my, kdo si říkáme křesťané –
a uvědomujeme si, že by náš svět musel vypadat jinak,
kdybychom milovat, dávat a odpouštět opravdu uměli.

A tak rozsvěčíme adventní svíčky
jako vyznání, že tě potřebujeme,
jako znamení naděje,
že se třeba zrovna letos přece jenom něco naučíme,
protože tvoje láska a tvoje trpělivost
nám dávají příležitost.

Prosíme tě, pomoz nám.

Amen.

ráj srdce

Předvánoční

Uštvání konzumenti
v kolovém honu roku.
Andělské halali.
Kdybychom všechny žádosti
mohli zkonzumovat
zkonzumujeme i Vánoce –
donošenou příležitost
aby se v každém
mohla narodit
a na svět přijít
podivná potřeba
stát se
bližním.

Štědrý večer na pořadu

Zář obrazovek vzešla nad námi.
Čekali jsme dlouho přes půlnoc
dychtíví příslibů
jež nám nesly
televizní noviny...
Čekali jsme jak porodníci
(na něž vyšly právě Vánoce)
na ohlášení první doby porodní.
Zklamaně zhášeli jsme namodralou zář
svého porodního sálu.
On každý plod lásky
se musí narodit v nás
zázrakem jímž z porodníků
stávají se rodičky.
První bolesti se již dostavily.

(ze sbírky Aloise Volkmana Znovuzrození - 1982)